

Магістр 2 року навчання
факультету обліку і аудиту ХНЕУ

СИСТЕМА ПОКАЗНИКІВ ЕКСПРЕС-АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Розглянуто ключові показники експрес-аналізу фінансового стану підприємства, викладено методологічне забезпечення експрес-аналізу, яке розроблене для застосування на вітчизняних підприємствах.

Аннотация. Рассмотрены ключевые показатели экспресс-анализа финансового состояния предприятия, изложено методологическое обеспечение экспресс-анализа, которое разработано для применения на отечественных предприятиях

Annotaiion. Key indicators of rapid analysis of the company's financial position are studied. Methodological support for rapid analysis to be used by domestic enterprises is described.

Ключові слова: підприємство, експрес-аналіз фінансового стану, показники експрес-аналізу фінансового стану підприємства, ділова активність, рентабельність.

Удосконаленню методики експрес-аналізу фінансового стану присвячено багато праць. Але деякі питання так і залишаються невирішеними, оскільки не існує універсального переліку показників, необхідних для якісного та своєчасного проведення експрес-аналізу фінансового стану підприємств. Питанням проведення експрес-аналізу фінансового стану займається ряд таких авторів та науковців, серед них: Грачов О. В., Ковальов В. В., Савицька Г. В., Патров В. В. та ін.

Професійне управління фінансами вимагає кваліфікованого їх вивчення. Саме завдяки експрес-аналізу може бути сформована достовірна інформаційна база прийняття управлінських рішень. Таким чином, експрес-аналіз проводиться з метою отримання наочної оцінки фінансового стану і динаміки розвитку підприємства.

Метою даного дослідження є визначення переліку ключових показників експрес-аналізу фінансового стану для вітчизняних підприємств.

У ринкових умовах господарювання одним із найважливіших елементів системи управління підприємством є комплексний аналіз фінансово-господарської діяльності, складовою частиною якого виступає аналіз фінансового стану підприємств. Залежно від ступеня деталізації аналіз фінансового стану підрозділяється на деталізований поглиблений аналіз та експрес-аналіз. Важливість експрес-аналізу обумовлена тим, що не завжди у користувача (акціонера, інвестора, кредитора) є можливість, втім, як і потреба, провести всебічний, детальний, поглиблений економічний аналіз [1, с. 67].

Часто виникає необхідність саме в оперативній, оглядовій оцінці фінансового стану. Тому в процесі управління поточною діяльністю підприємств велика роль відводиться експрес-аналізу, що дозволяє швидко і своєчасно отримати основну інформацію, необхідну для оперативного управління.

Фінансовий стан підприємства характеризується системою показників, що відображають на фіксований момент часу здатність суб'єкта господарювання фінансувати свою діяльність і своєчасно розраховуватися за своїми зобов'язаннями. Стійкий фінансовий стан є результатом раціонально організованої системи управління внутрішніми і зовнішніми факторами, що визначають результати діяльності підприємства.

Сенс експрес-аналізу полягає у відборі невеликої кількості найбільш значущих і порівняно нескладних в обчисленні показників, порівнянні фактичних значень показників з нормативами, а також у відстеженні показників у динаміці [2, с. 11].

Аналіз фінансового стану має дві основні мети:

оцінити минулу фінансово-господарську діяльність підприємства;
підготувати інформацію, необхідну для прогнозування.

Для експрес-аналізу фінансового стану використовується система взаємопов'язаних показників, що базуються на даних бухгалтерської та статистичної звітності підприємства. Такий аналіз іноді називають зовнішнім, оскільки він орієнтується тільки на публічну звітність підприємства. Достовірність вихідних даних визначає цінність показників, за якими ведеться розрахунок.

Необхідно розглянути аналіз фінансового стану на прикладі підприємств.

Публічне акціонерне товариство "Одеський машинобудівний завод "Червона гвардія" (діяльність: лиття чавуну, лиття легких кольорових металів, виробництво машин та устаткування для добувної промисловості й будівництва).

Публічне акціонерне товариство "Харківський машинобудівний завод "Світло шахтаря" (діяльність: виробництво машин та устаткування для добувної промисловості й будівництва, інші види оптової торгівлі, дослідження і розробки в галузі технічних наук).

Для аналізу фінансового стану підприємств було обрано 15 основних фінансових коефіцієнтів, що належать до чотирьох категорій: коефіцієнти прибутковості чи рентабельності; коефіцієнти оборотності активів (показники ділової активності); коефіцієнти ліквідності і коефіцієнти структури капіталу. Перші дві категорії коефіцієнтів

використовуються для оцінки всієї діяльності підприємства, дві останні – для виміру ступеня ризику підприємства. У таблиці наведені результати експрес-аналізу фінансового стану ПАТ "Одеський машинобудівний завод "Червона гвардія" та ПАТ "Харківський машинобудівний завод "Світло шахтаря".

Таблиця

**Результати експрес-аналізу фінансового стану
машинобудівних заводів**

Коефіцієнт	ПАТ "ОМЗ "Червона гвардія"		ПАТ "Світло шахтаря"		Призначення
	Попередній 2011 рік	Звітний 2012 рік	Попередній 2011 рік	Звітний 2012 рік	
1	2	3	4	5	6
Показники рентабельності					
Рентабельність продажів	0,1	0,01	0,11	0,1	Використовується для оцінки рішень, що стосуються ціноутворення та ефективності основної діяльності

Закінчення таблиці

1	2	3	4	5	6
Рентабельність основних засобів та інших необоротних активів	0,07	0,01	0,1	0,1	Використовується для оцінки минулих інвестиційних рішень
Рентабельність власного капіталу	0,38	0,06	0,11	0,1	Становить відсоток від прибутку, який отримують акціонери
Показники оборотності					
Оборотність активів	0,62	1,02	0,92	0,83	Визначає потенціал компанії з отримання доходу при існуючих інвестиціях і структурі капіталу
Оборотність основних засобів	1,3	2,1	4,7	3,95	Використовується для оцінки доходів, отриманих за рахунок капіталу, вкладеного в основні засоби
Оборотність дебіторської заборгованості (у днях)	119,7	174,25	85,75	94,48	Вказує, скільки днів у середньому потрібно компанії для збору заборгованостей із покупців, тобто перетворення боргу в гроші
Оборотність запасів (у днях)	29,36	43,78	18,02	17,07	Визначає кількість днів із середнім рівнем продажів, на які вистачить існуючого рівня запасів при збереженні їхньої структури
Оборотність оборотних коштів (у днях)	39,1	23,9	17,5	13,84	Визначає середню тривалість часу перетворення сировини в гроші, тобто тривалість виробничо-комерційного циклу
Показники ліквідності					
Коефіцієнт адекватності поточних активів	0,16	0,39	0,23	0,4	Використовується для оцінки здатності компанії виконувати свої поточні зобов'язання за рахунок поточних активів, а також для оцінки рівня обігових коштів
Коефіцієнт моментальної ліквідності	0,24	0,23	3,1	1,11	Використовується для оцінки здатності компанії виконувати поточні зобов'язання за рахунок грошових коштів та інших легко реалізованих активів
Коефіцієнт	0,01	0,25	0,23	0,34	Визначає, у скільки разів прибуток

покриття процентних платежів					компанії вище, ніж її процентні платежі. Визначає рівень захисту кредиторів від можливості невиконання відсотків за кредитами
Коефіцієнт адекватності коштів	0,002	0,001	1,67	1,65	Визначає можливість виконувати поточні зобов'язання за рахунок грошових коштів, отриманих від основної діяльності
Показники структури капіталу					
Коефіцієнт фінансової залежності	0,57	0,46	0,5	1,01	Визначає відношення вартості всіх активів компанії до суми активів, що фінансуються за рахунок власного капіталу
Коефіцієнт адекватності капіталу	0,18	0,22	1,9	1,0	Визначає, який відсоток активів фінансується за рахунок інвестицій власників
Співвідношення позикових і власних коштів	4,65	5,0	0,03	0,04	Визначає співвідношення загальної заборгованості і власного капіталу

Динаміку показників експрес-аналізу фінансового стану ПАТ "ОМЗ "Червона гвардія" та ПАТ "Світло шахтаря" наведено на рис. 1 і 2.

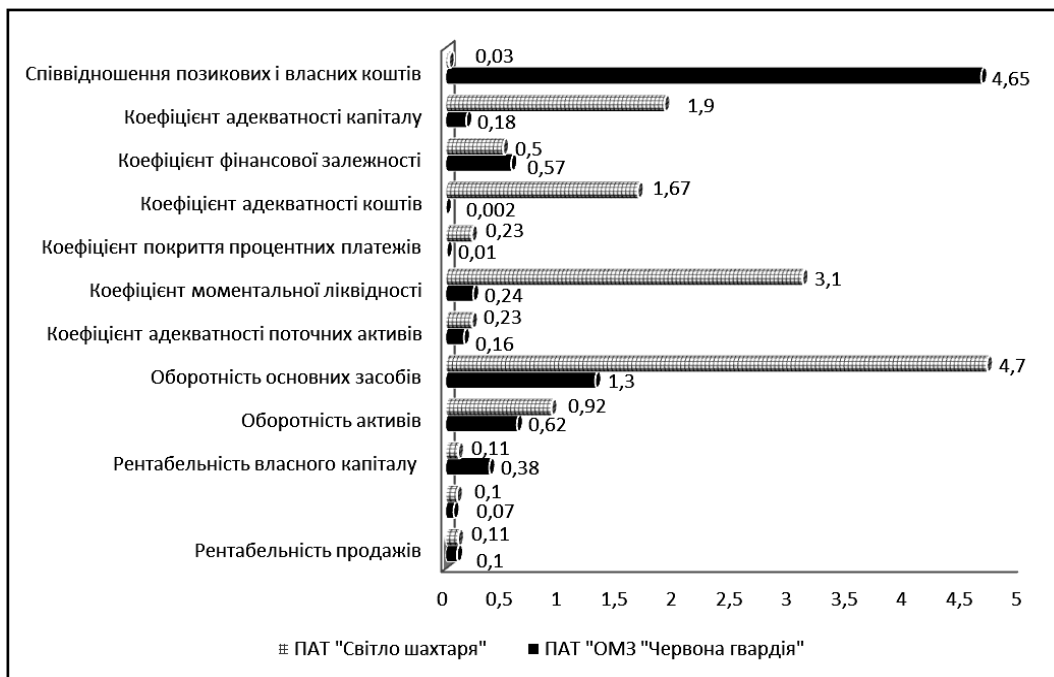

Рис. 1. Результати експрес-аналізу фінансового стану машинобудівних заводів за 2011 рік

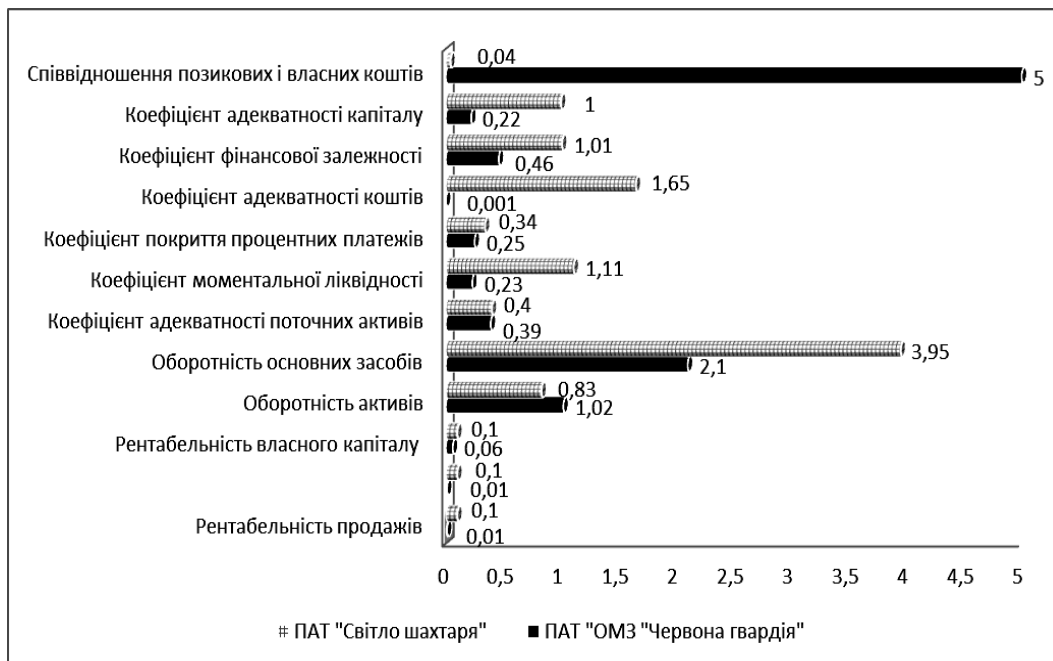

Рис. 2. Результати експрес-аналізу фінансового стану машинобудівних заводів за 2012 рік

Після проведених розрахунків можна зробити висновок, що ПАТ "Світло шахтаря" має більш стійке фінансове становище, ніж ПАТ "ОМЗ "Червона гвардія". Майже по всіх показниках можна побачити значну різницю. Треба зазначити, що ПАТ "Світло шахтаря" має здатність повністю і в строк розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями, має здатність заробити кошти для погашення позики в ході нормального кругообігу фондів.

Таким чином, результати експрес-аналізу дозволяють отримати оперативну, динамічну інформацію про майновий стан підприємства, про фінансові результати його діяльності, про стан і використання фінансових ресурсів, про рівень платоспроможності, рентабельності та ділової активності даного підприємства. За даними експрес-аналізу менеджер може оперативно розробити обґрунтоване управлінське рішення. Перспективою подальших наукових досліджень у даному напрямі є вдосконалення інформаційного забезпечення експрес-аналізу фінансового стану підприємств.

Наук. керівн. Мішин О. Ю.

Література: 1. Грачев А. В. Анализ финансово-экономического состояния предприятия в современных условиях: особенности, недостатки и пути решения / Грачев А. В. // Менеджмент в России и за рубежом. – 2006. – № 5. 2. Ковалев В. В. Финансовый анализ: методы и процедуры. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 559 с. 3. Патров В. В. Как читать баланс / В. В. Патров. – М. : Финансы и статистика, 1998. – 276 с. 4. Савицкая Г. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия / Г. В. Савицкая. – 4-е изд., пер. и доп. – М. : ИНФРА-М, 2008. – 276 с. 5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua. 6. <http://userdocs.ru/finansi/8843/>. 7. <http://auditfin.com/fin/>.